

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוח"

תמיד המרוממים אשמים...

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, יא)

אמרו חז"ל (סנהדרין פב ע"ב): "התחילו שבטים מבזין אותו: ראיתם בן פוטי זה, שפסם אבי אמו [יתרו] עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל! בא הכתוב ויחסו: פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן". והדבר תמוה: הלא הם רואים לנגד עיניהם שהתחילה מגפה ומתים בה עשרות אלפי איש, וברגע שפינחס בא וקנא לשם ה' - מיד "והמגפה נעצרה", וכי יש להם על מה לבזותו?! והרי הוא הציל אותם! ונתאר לעצמנו אם אדם רואה לנגד עיניו ערבי עם סכין מנופף לעברו, ולפתע מגיע אדם מן הצד והורג את הערבי, וכי יצעק עליו רוצח שפל?! הרי הוא הציל את חייו!

מין ראש הישיבה הגרוא"ל שטיינמאן זצ"ל היה אומר, שכן הוא טבע האדם. יצר לב האדם רע מנעוריו, ולכן בכל מקום שהוא יכול למצא חסרונות - הוא משפיל את אלו שסביבו.

רבי זאב אידלמן זצ"ל, יליד בריסק וידידו מנער של מרן ראש הישיבה, ספר שבבריסק היתה תופעה קבועה, שמדי פעם היתה פורצת שרפה, וכל פעם היו נשרפים בתים רבים בעירה, וראו שזהו ענש משמים.

ואז אמרו בבריסק שהסבה לכך היא משום שהיה זמן שהיו שם הרבה צרות, וראשי העיר שלחו שליחים לבדק על מה ארע הדבר, והם יצאו לבדק בלילות מי הם העושים במחשך את מעשיהם הרעים וגורמים לכל הצרות, וכשהגיעו השליחים לביתו של ה"ח, שהיה רב בעיר, ראו שהבית חשוך והדבר היה לפלא בעיניהם - רב של עיר הולך לישון ואינו לומד בלילה?! והם תלו בו את האשמה בצרות, ומיד ביום המחרת [שהיה יום ששי] גרשו אותו עם כל חפציו מהמקום.

והאמת היתה שבני העיר לא שלמו לב"ח את המשכרת שלו ולכן לא היה לו כסף להאיר את הבית בלילות והוא היה עולה לעלית ביתו ולומד שם לאור הירח... ובגלל הקפיצא שהיתה שם על שזלזלו בכבוד ה"ח באו עליהם השרפות.

כך היא דרכם של אנשים - עושים עולות ועברות ואחר כך מאשימים את הרב...

[וכך גם בימינו, כאשר מחפשים את מי להאשים בהתפשטות הקורונה, מיד מפנים את האצבע על העדית - 'החרדים אשמים'... וכמו שגם קבעו זאת בהתחלה בחס, שבבתי הכנסת התירו עד חמשים איש ובמארעות של 'תרבות' התירו עד מאתיים וחמשים איש...].

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - נאה דורש)

מעשה פנחס ושכרו - בשתי פרשיות

הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, יב)

רבים שואלים, מדוע המעשה של פנחס מזכר בפרשת בלק, ואילו השכר שקבל מזכר בפרשה הבאה - פרשת פנחס?

האדמו"ר ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל באר: כל מעשה של קנאות צריך להעשות לשם שמים. הרבה פעמים אדם חושב שהוא עושה לשם שמים, אבל אם קצת "גורד" את עצמו, יתברר לו שמה שעשה הוא לא כל כך לשם שמים, אלא מערבים במעשהו עוד כמה "עניינים" אישיים.

רבי שלום שבדרון זצ"ל ספר על עצמו, ומסתמך שהספור לא היה באמת על עצמו אלא שכך ספר, כדרכם של צדיקים, וכה היו דבריו:

התארחתי שבת אחת באיזשהו מקום. בליל שבת דברתי בין

קבלת שבת לערבית בבית הכנסת המרכזי שבאותו מקום. לאחר סעודת ליל שבת דברתי בעוד שני בתי כנסת.

שבת בבקר. הגיעה קריאת התורה. הייתי בטוח במאה אחוז שהגבאי יתן לי "כהן". למי יתנו אם לא לי? בקשי הקשבתי ל"יעמד" וכבר התחלתי לקום ממקומי, והנה להפתעתי הגבאי קרא למישהו אחר ל"כהן". אמר את האמת: היה לי משהו בלב על הגבאי... אבל נחמתי את עצמי: הלוא השבת היא "שבת ראש חדש", בודאי הוא רוצה לכבד אותי ב"מפטיר" ו"מוסף", הוא הרי יודע שאני 'בעל תפלה' בימים נוראים...

חכיתי למפטיר, לשמע את השם שלי, והגבאי החצפן הזה לקח את המפטיר לעצמו!...

ועדן נסיתי להרגיע את עצמי: אולי יש לו יארכזייט ולכן לקח לעצמו את המפטיר, אבל את ה'מוסף' יתן לי... לתדהמתי הרבה הוא גמר לקרא את ההפסרה, ופתח מיד ב"יקום פרקו". גם את המוסף לקח לעצמו ולא כבד אותי. חצפן.

כשהצבור סים תפלת שמונה-עשרה בלחש, הגבאי הש"ץ התחיל לנגן את חזרת הש"ץ, עשה את קדשה, וסים "הא-ל הקדוש". וכשהצבור סים לענות "אמן" הוא פתח בטעות ב"תפנת שבת", במקום ב"אתה יצרתי".

אין לתאר איזו הנאה היתה לי לתקן אותו ולצעק לעברו בקול רם: "אתה יצרתי!!!"

וכך זה בכל קנאות. היא צריכה להיות נטו לשם שמים! לפעמים צריכים לתקן מישהו, אבל בתוך התקון הזה מנחות נגיעות אישיות אחרות.

המעשה של פנחס נקרא בשבוע שעבר והשכר מגיע רק השבוע, כי כדי לקבל שכר על קנאות צריך להמתין שבוע, לבדק היטב שהיא נטו לשם שמים. רק אז מגיע עליה שכר.

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א - נאה דורש)

שמוש בטמות השבטים למקרים של גנאי

בני ראובן וכו' בני שמעון וכו' (כו, ה)

בספרו "עדות לישראל" כותב הרב פנחס הירשבורג פרוש נפלא על הפסוקים (תהלים יט, ח): "עדות ה' נאמנה מחכימת פתי", וכן (שם סבב, ד): "שבטי י-ה עדות לישראל".

כשהלומדים לומדים גמרא, שלחן ערוך, ובעצם בכל ספר למוד - הם נתקלים בשמוש בשמות השבטים לתאור המקרה הנדון: ראובן גנב משמעון, שמעון גזל את לוי, וכיוצא בזה. יוצא שמשתמשים עם שמות שבטי י-ה לגנאי, לתאור כל הפשעים שבעולם...

וזהו שאמר הכתוב: "שבטי י-ה עדות לישראל" - השבטים משמשים עדות לישראל על כל המקרים שנעשו. אבל כל נטעה ונחשב חלילה מחשבות גנאי, לכן בא הכתוב ואומר: "עדות ה' נאמנה מחכימת פתי", נקטו את שמותם רק כדי להחכים פתי.

(רבי אריה יודלביץ שליט"א - נאה דורש)

פני משה כחמה, פני יהושע כלבנה

ונתתה מהודך עליו (כו, כ)

דורשת הגמרא (בבא בתרא עה ע"א): "מהודך - ולא כל הודך. זקנים שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בוששה, אוי לה לאותה כלמה".

נשאלת השאלה: מדוע דוקא הזקנים אמרו את הדברים?
הגאון מוילנא מבאר באור נפלא. לכאורה נשאלת שאלה
נוספת: אמנם עתה רואים שפני משה כפני יהושע
כפני לבנה, אבל אולי כשמשה היה צעיר, בגילו של יהושע, גם פניו
היו כפני לבנה? ואולי כשהיה צעיר, בגילו של משה, פניו
יהיו כפני משה?
אלא, שאלה אחת מתרצת בחברתה: לכן הזקנים היו אלו שאמרו
את הדברים. הזקנים זכרו את משה עוד מצעירותו, וזכרו שכבר אז
פניו של משה היו כפני משה.
עוד יש להבין: מה הפרוש: "אוי לה לאותה בושא, אוי לה לאותה
כלמה"?

אלא, הסבה שבגינה זכה יהושע להיות המנהיג של עם ישראל היא,
שמלבד היותו מבקש ה' ["לא ימיש מתוך האהל"], היה מסדר את
הספסלים בבית המדרש.

הזקנים שהיו באותו דור למדו גם הם תורה, אולם כשהתבקשו
לסדר את הספסלים או להחזיר את הספרים למקומם, סרבנו.
"בשביל זה יש מנקה", אמרו. "עבודה זו לא מתאימה למי שלומד.
היא מתאימה לאלו שלא לומדים, שאין להם הרבה זכיות". וכשראו
את יהושע מסדר את הספסלים, צחקו עליו.

והנה הם רואים שהיהושע הפך להיות מנהיגם של ישראל בזכות
שסדר את הספסלים. אמרו: "אוי לה לאותה בושא, אוי לה לאותה
כלמה", אוי לאותה בושא שאנחנו התביישנו לעשות את מה שעשה
יהושע, וסברנו שאלו פעולות שאינן מתאימות למעמדנו.

(רבי אריה יודלביץ' שליט"א - נאה דורש)

כחה של תפלה - גם של אדם פשוט

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (כה, יא)

הכתוב אומר (תהלים קו, ל): "ויעמד פינחס ויפלה ותעצר המגפה".
כמה זמן פנחס התפלל? לא הרבה! בני שמעון רצו להרג אותו
ונשמתי פרוה ממנו. אבל התפלה הזאת, למרות שהיתה קצרה,
הביאה ישועה לעם ישראל, והמגפה נעצרה.

ספר לי אברהם על סבתא שלו, בת תשעים ושנים, שגרה ברחוב
חבוקוק. היא אוהבת לשבת במרפסת ולהסתכל על העוברים
והשבים ברחוב ועל המכוניות החולפות בפביש. אלא שבחצר היה
נטוע צץ דקל, שצמח לגובה, והוא הסתיר לה את כל הנוף. היא לא
יכלה לראות כלום מהמרפסת. היא בקשה כמה פעמים מהשכנים
שיקצצו כמה ענפים, אך בכל פעם דחו את בקשתה מכך מיני סבות.
אמרה האשה לעצמה: "אני מבקשת כל כך הרבה פעמים ולא שומעים
אותי, לא נותרה לי כל ברירה אחרת אלא להתפלל מכל הלב לה',
שהוא יקצץ לי כמה ענפים". ותפלתה התקבלה! חצי מהצץ התייבש,
נשבר ונפל! כל אחד מזמן ללכת לראות את הצץ הזה...

"חשבת", אמרה האשה, "שעלי להתפלל תפלות מיוחדות, עם
פגות מיוחדות, והנה התברר לי שבתפלה אחת קצרה, הנובעת מכל
הלב, אדם יכול להביא לעצמו את הישועה".

בספר "פריו מתוק" מובא ספור מענין: בני זוג התחתנו. למחרת
החתנה החליטו שהם לא מתאימים זה לזה, ופנו לרבנות לקבוע
מועד לגרושין. נקבע להם תור לאחר השבע ברכות. הלכו אל
מון הגראי"ל שטיינמן וצ"ל לשאל האם לעשות שבע ברכות, או
שהברכות תהיינה ברכות לבטלה? איך אפשר לברך "שמח תשמח
רעים האוהבים" כשיש כבר תור ברבנות להתגרש...

הרב שטיינמן הכריע לעשות שבע ברכות, ונמוקו עמו: יתכן
שהברכות שיברכו אתכם יגרמו לכם שהם יקבלו שכל ויחליטו לא
להתגרש... וכך הנה! כל יום ברכו אותם שבע ברכות, והם עשו שלום
ביניהם! עד היום הם חיים באהבה ואחווה, שלום ורעות.

כמה זמן לוקח לברך את שבע הברכות? לא הרבה! כמה דקות
ספורות. והדקות הספורות הללו הביאו את הישועה. מה רב כחה
של כל תפלה, גם אם היא תפלה קצרה.

בספר הנפלא "מצוות בשמחה", מספר ספור מדהים שספר רבי
יצחק זילברשטיין שליט"א:

יש קבול בצפון הארץ, שבאחד המכרזים של העיריה הטל עליו
לבנות את המועדון השכונתי. כל אחד מבין שמועדון הוא מקום

פרוץ לחלולי שבת, לדברי עברה החמורים ביותר, ולבנות
אותו הוא סיוע לדבר עברה.

האיש נגש לשאל את אחד מגדולי הדור שאמר לו: "בזמן
שאתה בונה - תחשב ותכנן שאתה בונה בית מדרש! האדריכלים
יתכננו מועדון, הפועלים יבנו את המועדון, אבל אתה, הסבול,
תחשב בלבך: 'אני בונה בית מדרש'".

המועדון נבנה. אולם מכל מיני סבות הוא לא התאים ליעודו
והעירייה החליטה לבנות מועדון במקום אחר, וחפשה למי למכר
את המועדון הזה. מי קנה אותו? ישיבה! ממקום שמאה הפך המקום
לישיבה! היום יש שם ישיבה פורחת ומשגשגת, ברוך השם! וכל זה
בזכות המחשבות של אותו קבול.

הקבול הזה לא היה "גדול הדור", הוא היה אדם פשוט! ללמדך שגם
תפלה של אדם פשוט בכחה להביא ישועה גדולה.

לעתים אדם חושב מי אני ומה אני? מה יש לי להתפלל? וכי התפלות
שלי מתקבלות בשמים? ובאמת עלי לדעת: כל תפלה, גם קצרה,
שנשמעת מכל פה, גם של אדם פשוט - מרצה ומקבלת ומביאה
ישועה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

קנאת ה' - רק על פי דעת תורה

בקנאו את קנאתי בתוכם (כה, יא)

אל ה"חפץ חיים" וצ"ל נכנס אדם פשוט ביותר שעבד כנפח, וספר
שבתו חלתה במחלה קשה והיא עומדת למות. "רבי", אמר בדמעות.
"הרופאים הרימו ידיים והתיאשו מרפואתה של בתי. שהרב יתפלל,
אין לי למי לפנות!"

אמר לו ה"חפץ חיים": "אני מוכן להתפלל עליך, אבל יש לי תנאי:
פתחו פה בעיר מועדון שבו עוברים את כל העברות הנוראות ביותר,
רחמנא ליצלן. אתה לוקח פטיש ושובר את המועדון - והבת שלך
מתרפאת!"

הנפח שמע את הדברים, ובלי לחשב פעמים, נטל פטיש חמש קילו
והחל לשבר את המקום.

"הי, מה אתה חושב שאתה עושה?" נזעקו לעמתו כל הפרתחים
שהיו שם, והתקרבו לעשות בו שפטים.

"חיי בתי תלויים בזה", הודיע להם בפנים חתומות. "מי שמתקרב
אלי - אני מפוצץ לו את הראש!"

הם ראו את נחרצותו, והניחו לו לשבר את המועדון.
אך ליצר הרע אין בעיה של כסף. לאחר זמן אספו המשפילים סכום
גדול, ובנו מועדון יפה יותר, ואף הוסיפו ובנו ספריה שבה היו כל
ספרי המשפילים, אותם השאילו חנם אין כסף, כדי שכל בחורי
ישראל יקראו אותם ויתקלקלו.

אם יתנו לבחור בן ימינו לקרוא את הספרים האלה - הוא לא יבין
מלה וחצי מלה. הוא יקרא שתי שורות, יפסיר: "אוי, זה כל כך
משעמם", ואז יסגר את הספר ולא יביט בו יותר. אך באותה תקופה,
ספרים מעין אלה הוציאו אלפי בחורים לתרבות רעה!

באו שני בחורים מהישיבה ושרפו את הספריה, ולא שאלו את
ה"חפץ חיים" קדם למעשה. המשטרה תפסה אותם, והם נכלאו
בבית הסהר למשך תקופה ואף הוצרכו לשלם פצויים.

לאחר שחרורם, נגשו הבחורים ל"חפץ חיים" ושאלו: "למדנו רבנו,
מדוע לנפח לא קרה מאומה, ואלו אנחנו שעשינו את אותה פעלה
נענשנו על כך?"

"החלוק הוא גדול ועצום", השיב ה"חפץ חיים". "כשמקנאים קנאת
ה', צריך לשאל דעת תורה איך לעשות ומה לעשות. שמעון ולוי לא
שאלו את יעקב לפני שהרגו את אנשי שכם, ונענשו בכך שאמר
להם (בראשית מט, ז) 'ארור אפם'. לעמת זאת, לפני שפנחס קנא קנאת
ה', הוא שאל את משה מה לעשות, וזכה שהקב"ה קלס את מעשהו.
"הנפח קבל ממני הוראה לעשות זאת. אתם לא שאלתם
אותי, ולכן נענשתי!"

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)